

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập – Tự do – Hạnh phúc

THUYẾT MINH MÔ TẢ GIẢI PHÁP
VÀ KẾT QUẢ THỰC HIỆN SÁNG KIẾN

1. Tên sáng kiến: “Một số biện pháp hình thành và phát triển phẩm chất nhân ái cho học sinh lớp 4”

2. Ngày sáng kiến được áp dụng lần đầu hoặc áp dụng thử:
 19/09/2023

3. Các thông tin cần bảo mật (nếu có): Không

4. Mô tả các giải pháp cũ thường làm

Trong lĩnh vực đổi mới giáo dục, chương trình Giáo dục phổ thông 2018 không chỉ chú trọng truyền đạt kiến thức mà còn đào tạo, phát triển kỹ năng, tố chất cho học sinh. Hành vi tốt, việc tốt tạo nên nhân cách con người thông qua những phẩm chất: yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực và trách nhiệm. Tôi nhận thấy sự sẻ chia, yêu thương với bạn bè, thầy cô của học sinh là những hành động tuy đơn giản nhưng vô cùng cần thiết nhằm khơi dậy những tình cảm nhân văn, biểu hiện của tình yêu thương, phẩm chất “lòng nhân ái”. Tuy nhiên, số đông các thầy cô giáo chưa thực sự tìm hiểu về các biểu hiện cụ thể của phẩm chất nhân ái. Vì vậy không ít giáo viên đưa ra các giải pháp chưa hiệu quả.

- Thứ nhất: Giáo viên giáo dục phẩm chất nhân cách cho học sinh theo kiểu thụ động, giáo dục từ một phía: giáo viên nói còn học sinh nghe theo một chiều. Đặc biệt, giáo viên chưa thường xuyên thay đổi phương pháp dạy học để cho học sinh được trải nghiệm, được hình thành phẩm chất nhân ái qua các hoạt động học tập hàng ngày.

- Thứ hai: Một số giáo viên chưa gần gũi, chia sẻ với học sinh, chưa tìm hiểu nguyên nhân những hành vi chưa tốt của học sinh.

- Thứ ba: Giáo viên chưa khen, động viên kịp thời với những hành vi tốt của học sinh. Thậm chí, giáo viên đối xử chưa công bằng với tất cả học sinh.

- Thứ tư: Giáo viên và phụ huynh chưa phối hợp chặt chẽ để bồi dưỡng phẩm chất nhân ái cho học sinh.

5. Sự cần thiết phải áp dụng giải pháp sáng kiến

“ Có tài mà không có đức là người vô dụng,

Có đức mà không có tài thì làm việc gì cũng khó.”

Câu nói của Bác Hồ đến bây giờ vẫn giữ nguyên vẹn giá trị. Đạo đức là giá trị cơ bản của con người. Người có đạo đức sẽ tạo ra những việc làm tốt, những hình ảnh đẹp cho xã hội. Ở mọi nền văn hóa, đất nước, giáo dục đạo đức luôn được đặt lên hàng đầu. “Tiên học lễ, hậu học văn”. Trường học là nơi bồi

dưỡng kiến thức, đạo đức cho nhiều thế hệ học sinh. Đặc biệt, mái nhà trường tiểu học, góp phần hình thành, giáo dục đạo đức cho học sinh. Trong lĩnh vực đổi mới giáo dục, chương trình Giáo dục phổ thông 2018 không chỉ chú trọng truyền đạt kiến thức mà còn đào tạo, phát triển kỹ năng, tố chất cho học sinh. Hành vi tốt, việc tốt tạo nên nhân cách con người thông qua những phẩm chất: yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực và trách nhiệm. Tôi nhận thấy sự sẻ chia, yêu thương với bạn bè, thầy cô của học sinh là những hành động tuy đơn giản nhưng vô cùng cần thiết nhằm khơi dậy những tình cảm nhân văn, biểu hiện của tình yêu thương, phẩm chất “lòng nhân ái”.

Khi nhìn vào thực tế, tôi nhận thấy sự thật rằng: Nền kinh tế đang phát triển, thu nhập bình quân đầu người của Việt Nam ngày càng tăng. Ở nhiều gia đình, việc cha mẹ phản ứng thái quá trước những yêu cầu của con cái sẽ ảnh hưởng tiêu cực đến việc học tập của học sinh. Thời gian bố mẹ dành cho con không nhiều, sự quản lý của bố mẹ chưa sát sao, nuông chiều con quá mức...Ở trường có rất nhiều học sinh ích kỉ, chê bai bạn bè, không chia sẻ với bạn bè, thường xuyên gây gổ đánh cãi nhau. Đặc biệt, rất nhiều các em học sinh chưa biết thể hiện tình cảm của mình với những người thân trong gia đình, với thầy cô và bạn bè.

Làm thế nào để tạo dựng một cuộc sống có trách nhiệm và một cộng đồng giúp đỡ, chia sẻ cho học sinh là một trong những nhiệm vụ khó khăn nhất mà giáo viên đứng lớp phải hoàn thành. Việc hình thành, phát triển và bồi dưỡng những phẩm chất nhân ái của học sinh tiểu học là rất cần thiết.

Để nắm được thực trạng giáo dục lòng nhân ái trong gia đình và nhà trường, cách ứng xử của học sinh trong các mối quan hệ, từ đó đánh giá được sự hình thành và phát triển lòng nhân ái của học sinh, tôi tiến hành các phương pháp sau: phát phiếu hỏi, phỏng vấn học sinh, phỏng vấn cha mẹ học sinh, giáo viên, quan sát học sinh trong các hoạt động học tập, vui chơi.

Đối với phụ huynh học sinh: Tôi phát phiếu hỏi cho 40 phụ huynh và phỏng vấn phụ huynh trong dịp họp phụ huynh đầu năm và thu được kết quả sau:

PHIẾU ĐIỀU TRA DÀNH CHO CHA MẸ HỌC SINH

(Đánh dấu X vào cột tương ứng với mỗi dòng sau)

STT	Cách cha mẹ ứng xử với con cái	Coi trọng		Không coi trọng		Không quan tâm	
		SL	TL	SL	TL	SL	TL

1	Ứng xử với con bằng lời nói, cử chỉ yêu thương	30	75%	10	25%		
2	Luôn đối xử công bằng với các con	25	62,5%	10	25%	5	12,5%
3	Giải quyết mâu thuẫn, xung đột giữa các con theo cách phân tích để con hiểu	20	50%	15	37,5%	5	12,5%
4	Bố mẹ thực hiện những hành vi tốt để nêu gương bằng cách ứng xử nhân ái	20	50%	15	37,5%	5	12,5%

Kết quả điều tra cho thấy, còn rất nhiều phụ huynh chưa chú ý đến việc giáo dục bồi dưỡng lòng nhân ái cho con cụ thể: Có đến 25% phụ huynh không coi trọng việc ứng xử với con cái bằng các cử chỉ yêu thương; 12,5% đến 25% phụ huynh không quan tâm và coi trọng việc đối xử công bằng giữa các con mà chủ yếu ứng xử theo cảm xúc hoặc không quan tâm; 20 phụ huynh chiếm 37,5% chưa chú trọng việc giải quyết mâu thuẫn, nổi bức xúc của trẻ, thường gạt đi những mâu thuẫn nhỏ và đặc biệt có đến 50% phụ huynh không quan tâm đến việc nêu gương trước các con của mình.

Đối với giáo viên: Tôi xây dựng và phát phiếu cho 20 giáo viên chủ nhiệm của trường, đồng thời phỏng vấn, trao đổi thêm để tìm hiểu về những vấn đề liên quan. Kết quả thu được như sau:

STT	Phương pháp giáo dục lòng nhân ái cho HS	Thường xuyên		Không thường xuyên		Không quan tâm	
		SL	TL	SL	TL	SL	TL
1	Giáo dục trong các tiết học đạo đức	20	100%				
2	Lồng ghép trong các tiết dạy trên lớp	15	60%	5	40%		
3	Tổ chức các hoạt động ngoài giờ chính khóa			20	100%		
4	Đối xử công bằng giữa các học sinh, không thiên vị	16	80%	4	20%		

5	Chú trọng giải quyết những mâu thuẫn của học sinh	10	50%	10	50%		
6	Nêu gương về lòng nhân ái	4	20%	16	80%		
7	Sử dụng từ ngữ, hành vi mang tính bạo lực	9	45%	11	55%		

- 100% giáo viên chú trọng lồng ghép giáo dục lòng nhân ái qua các tiết học có liên quan, có 60% giáo viên thường xuyên lồng ghép giáo dục lòng nhân ái vào các giờ đạo đức; còn 20% giáo viên quan tâm đối xử công bằng và nêu gương cho học sinh về lòng nhân ái.

- 100% các giáo viên không thường xuyên tổ chức các hoạt động ngoài giờ để bồi dưỡng lòng nhân ái cho các em chiếm do hạn chế về thời gian và áp lực về việc đảm bảo kiến thức, kỹ năng các môn học, 50% các thầy cô chưa chú trọng giải quyết các mâu thuẫn nảy sinh trong học sinh; còn 16 thầy cô chiếm 80% chưa thường xuyên thực hiện việc nêu gương lòng nhân ái; đặc biệt có đến 55% các thầy cô còn sử dụng những từ ngữ, hành vi chưa tốt, chưa chú ý đến cảm xúc của học sinh khi bị nhận những lời chê bai, chế giễu từ bạn bè và mọi người.

Đối với học sinh:

Trong năm học 2023- 2024, tôi được phân công chủ nhiệm lớp 4D với sĩ số là 38 học sinh. Trong đó, số học sinh nữ là 16 em và 22 học sinh nam. Vì lớp đông học sinh nam hơn nên các em hiếu động, nghịch ngợm và ít chăm học hơn, các em còn vừa mới từ lớp 3 nên có nhiều ngỡ ngàng và sự tập trung chưa cao.

Ngay trong tuần lễ đầu nhận lớp, tôi đã bắt tay ngay vào việc tìm hiểu, quan sát thái độ, cử chỉ cũng như hành vi đạo đức của các em trong ứng xử với bạn bè, các anh chị lớp trên, với thầy cô giáo khi ở trường và cách ứng xử với ông bà, cha mẹ, hàng xóm của các em khi ở nhà.

Sau khi tìm hiểu các hành vi đạo đức của các em, tôi đã xin ý kiến và được sự nhất trí của ban giám hiệu trường Tiểu học Bích Sơn và trường Tiểu học Ninh Sơn, tôi đã tiến hành khảo sát những biểu hiện chưa tốt của phẩm chất nhân ái của 112 em học sinh lớp 4D, 4A, 4B trường Tiểu học Bích Sơn và 36 em học sinh lớp 4G trường Tiểu học Ninh Sơn năm học 2023-2024, các em thể hiện câu trả lời trên phiếu với nội dung như sau:

PHIẾU KHẢO SÁT

1. Kể những việc em đã làm giúp đỡ ông, bà, bố mẹ, anh chị em trong gia đình:

2. Em đã làm gì để thể hiện tình yêu của mình dành cho ông bà, bố mẹ, anh chị em trong gia đình em?

chào bà, chào ông, chào mẹ, chào bố.

3. Em đã làm gì để thể hiện tình yêu quý thầy cô?

chào thầy, chào cô.

4. Em hãy đánh dấu x vào ô trống dưới đây:

Hành vi	Chưa bao giờ	Thỉnh thoảng	Thường xuyên
Cãi nhau, tranh giành đồ với bạn		x	x
Chơi theo nhóm và chê bai bạn		x	
Bắt nạt và đối xử phân biệt với bạn		x	

Người làm phiếu
(Có thể không ghi tên)

Kết quả trên phiếu thật đáng ngạc nhiên, các em kể được rất ít những việc làm giúp đỡ mọi người trong gia đình; thể hiện tình yêu quý thầy cô chỉ đơn thuần là chào hỏi và đặc biệt các em có những hành vi chưa tốt như: cãi nhau, tranh giành đồ với bạn, chơi theo nhóm chê bai bạn, bắt nạt và đối xử phân biệt với bạn...

Bảng tổng hợp sau khi khảo sát:

Những biểu hiện chưa tốt của phẩm chất nhân ái	Hành vi	Lớp 4D (38 HS) (TH Bích Sơn)		Lớp 4A (36 HS) (TH Bích Sơn)		Lớp 4B (38 HS) (TH Bích Sơn)		Lớp 4G (36 HS) (TH Ninh Sơn)		Trường TH Bích Sơn 112 học sinh		Trường TH Ninh Sơn 36 học sinh	
		Số học sinh	Tỉ lệ %	Số học sinh	Tỉ lệ %	Số học sinh	Tỉ lệ %	Số học sinh	Tỉ lệ %	Tổng số học sinh	Tỉ lệ %	Tổng số học sinh	Tỉ lệ %
Chưa quan tâm, giúp đỡ và yêu thương người thân trong gia đình	Các em ít giúp đỡ việc nhà và ít thể hiện sự quan tâm với ông bà, bố mẹ, anh chị	8	7,1%	7	6,3%	8	7,1%	8	22,2%	23	20,5%	8	22,2%
Chưa nghe lời cô giáo	Các em ít thực hiện đúng theo yêu cầu của cô giáo	3	2,7%	4	3,6%	4	3,6%	4	11,1%	11	9,9%	4	11,1%
Chưa yêu quý, vui vẻ với bạn bè	Các em nam trêu các em nữ, hay cãi nhau với các bạn	7	6,3%	7	6,3%	6	5,4%	7	19,4%	20	18%	7	19,4%
Chưa hòa đồng với bạn bè, chơi theo nhóm, bắt nạt bạn khác	Các em chơi một mình, ít tiếp xúc với bạn. Các em chơi theo nhóm, bắt nạt bạn	5	4,5%	6	5,4%	5	4,5%	5	13,9%	16	14,4%	5	13,9%
Chưa tôn trọng sự khác biệt của các bạn	Các em chê bai nhau về trang phục, đồ dùng học tập và hoàn cảnh gia đình.	3	2,7%	3	2,7%	3	2,7%	3	8,3%	9	8,1%	3	8,3%

Nhìn vào bảng tổng hợp cho thấy:

- Còn nhiều học sinh chưa biết cách thể hiện các hành vi của phẩm chất nhân ái như:

+ Biểu hiện chưa quan tâm, giúp đỡ và yêu thương người thân trong gia đình ở trường Tiểu học Bích Sơn có 23 em chiếm 20,5%, lớp 4D của tôi chủ nhiệm có tới 8 em chiếm 7,1%, trường Tiểu học Ninh Sơn là 8 em chiếm 22,2%.

+ Có 11,4% học sinh trường Tiểu học Bích Sơn và 11,1% học sinh trường Tiểu học Ninh Sơn chưa nghe lời cô giáo.

+ Biểu hiện chưa yêu quý vui vẻ với bạn bè có 18% đến 19,4% các em học sinh, lớp 4D có 7 em chiếm 6,3%; có đến 14,4% các em chưa hoà đồng với bạn bè, chơi theo nhóm, bắt nạt bạn khác, lớp 4A có 6 em chiếm 5,4%; chưa tôn trọng sự khác biệt của bạn chiếm 8,3%.

- Còn nhiều học sinh sử dụng hành vi chưa tốt với bạn.

Ngoài ra, tôi đã quan sát học sinh trong những giờ vui chơi, trong các giờ học và thu được kết quả theo mục đích quan sát như sau:

- Đa số các em đều có hành vi ứng xử thân thiện, đoàn kết, sẵn sàng giúp đỡ nhau trong sinh hoạt, học tập.

- Nhiều em thường xuyên chê bai bạn bằng những lời nói tổn thương: học dốt, xấu, lười, bẩn, ngu,... Đây là nguyên nhân chính dẫn đến những mâu thuẫn trong học sinh.

- Một bộ phận nhỏ các em học sinh có biểu hiện chia rẽ, phân bè phái, làm mất đoàn kết trong tập thể.

- Một bộ phận nhỏ học sinh hay lấy đồ của bạn; phá đồ chơi, quấy rối, trêu chọc bạn dẫn đến xung đột.



Hai bạn thường xuyên xích mích với nhau

Với những biểu hiện, hành vi chưa tốt đó của các em, tôi tiến hành tìm hiểu nguyên nhân:

- Đây là do đặc thù tâm lý lứa tuổi Tiểu học – Các em chưa có ý thức tự học cao, chưa điều khiển được hành vi của mình theo hướng tích cực.

- Các em còn thiếu sự quan tâm đúng mức của gia đình vì phần lớn các em có cha mẹ đi làm ăn xa, các em ở với ông bà hoặc cha mẹ làm công nhân tăng ca nhiều nên hầu như không quan tâm để ý đến con cái và không quản lý được giờ giấc đến trường và sinh hoạt của các em. Bố mẹ nuông chiều.

- Các em bắt chước theo cách ứng xử của cha mẹ, của các thanh thiếu niên hư hỏng gần nhà.

- Giáo viên chưa thực sự lắng nghe, tìm hiểu chia sẻ với các em. Đặc biệt là chưa có một giải pháp kết hợp giáo dục tốt cho các em ở trường, ở nhà và ngoài xã hội.

Vậy làm thế nào để khắc phục được những thực trạng trên? Câu hỏi đó khiến tôi luôn trăn trở, tìm tòi và mạnh dạn áp dụng sáng kiến : “Một số biện pháp hình thành và phát triển phẩm chất nhân ái cho học sinh lớp 4” với mong muốn lan tỏa tình yêu thương, sự đoàn kết, chia sẻ và những kiến thức để chúng ta có thể mang lại niềm vui cho mọi người xung quanh.

6. Mục đích của giải pháp sáng kiến

- Nhằm giúp phụ huynh thay đổi nhận thức về lòng nhân ái, các biểu hiện của phẩm chất nhân ái. Phụ huynh nhận thức đúng về việc cần thiết phải quan tâm đến việc giáo dục, bồi dưỡng lòng nhân ái, tinh thần đoàn kết, sẵn sàng tương trợ, giúp đỡ lẫn nhau cho học sinh, giúp các em hoàn thiện nhân cách, giảm bạo lực học đường, sống yêu thương và được mọi người yêu thương.

- Nhằm giúp giáo viên thay đổi nhận thức về việc giáo dục phẩm chất nhân ái cho học sinh, giáo viên hiểu rõ hơn về các biểu hiện của phẩm chất nhân ái để áp dụng trong công tác giảng dạy.

- Học sinh được hình thành và phát triển phẩm chất nhân ái, có những hành vi đạo đức tốt của phẩm chất nhân ái qua đó phát triển các phẩm chất khác trong quá trình học tập và rèn luyện.

7. Nội dung

7.1. Thuyết minh giải pháp mới hoặc cải tiến

7.1.1. Giải pháp 1. Giáo viên phải là tấm gương sáng để cho học sinh noi theo.

Với truyền thống “Tôn sư trọng đạo” của dân tộc ta, người giáo viên luôn được coi là một hình tượng mẫu mực, là người dạy học trò tri thức và nhân cách. Người giáo viên, hàng ngày qua từng bài giảng, hành động của mình đã và đang nuôi dưỡng nhân cách cho học trò. Vì vậy mỗi thầy giáo, cô giáo cần là một tấm gương sáng về đạo đức, cho học sinh noi theo.

- Ngôn ngữ chuẩn mực, dễ hiểu, khen hoặc phê bình phù hợp với đối tượng và hoàn cảnh.

- Mẫu mực, bao dung, trách nhiệm, yêu thương;

- Tôn trọng sự khác biệt, đối xử công bằng, tư vấn, lắng nghe và động viên, khích lệ học sinh.

- Không xúc phạm, gây tổn thương; không trù dập, bạo hành, xâm hại; không thờ ơ, né tránh hoặc che giấu các hành vi vi phạm của học sinh.

- Dùng tình thương và trách nhiệm để cảm hóa học sinh.

- Dùng những hành động thường ngày của mình để làm gương cho các em: từ lời ăn tiếng nói, tác phong làm việc cho đến trình độ chuyên môn; quan hệ với học trò như một người bạn lớn, vừa gần gũi, vừa đáng tin cậy; kiên trì giáo dục học sinh theo kiểu “mưa dầm thấm lâu”.

7.1.2. Giải pháp 2: Gần gũi, lắng nghe, tìm hiểu , không ngại nói lời xin lỗi, cảm ơn với học sinh đúng thời điểm.

Thứ nhất: Tôi luôn gần gũi, tâm sự, tìm hiểu học sinh; tự đặt mình vào hoàn cảnh của học sinh. Có như vậy các em mới cảm thấy tin cậy, đồng cảm nên sẽ sẵn sàng chia sẻ những điều sâu kín. Từ đó tôi đã nắm được tình hình chung của lớp, hoàn cảnh riêng của các em để đưa ra các biện pháp giáo dục phù hợp với từng em.

Thứ hai: Tôi coi các em như con của mình, yêu thương, tôn trọng học sinh. Không nên đặt và gọi biệt danh giữa lớp như Long béo, Hà lùn...Như vậy các em sẽ cảm thấy xấu hổ khi bị cô giáo xúc phạm.

Thứ ba: Khi tiếp xúc với học sinh, tôi luôn thể hiện thái độ sẵn sàng lắng nghe bằng ánh mắt, cử chỉ điệu bộ của mình. Đặc biệt tận dụng mọi cơ hội, mọi thời gian thích hợp để lắng nghe học sinh như: giờ ra chơi, cuối giờ học...ở trong lớp, ngoài lớp...

Hình ảnh cô giáo chia sẻ riêng với 2 bạn

Thứ tư: Tôi luôn lắng nghe để thấu hiểu tâm tư của học sinh tránh hành xử áp đặt. Giáo viên phải biết lắng nghe phụ huynh để tìm ra phương pháp phù hợp với từng em. Cuối cùng, tôi luôn lắng nghe từ phía đồng nghiệp để tích lũy kinh nghiệm làm nghề.

Thứ năm: Mọi điều tốt đẹp đều bắt nguồn từ lời xin lỗi và cảm ơn. Tôi luôn sẵn sàng nói lời xin lỗi, cảm ơn với học sinh khi cần thiết. Các em sẽ cảm thấy được tôn trọng, được ghi nhận.

Lời chúc mừng sinh nhật đơn giản mà cô dành cho An và buổi sinh nhật vui vẻ hạnh phúc của bạn Ánh.

7.1.3. Giải pháp 3: Phối hợp với phụ huynh làm gương thực hiện các biểu hiện của phẩm chất nhân ái

Cha mẹ là những người thầy đầu tiên của các em trên con đường học tập từ cuộc sống. Để những kiến thức, hành vi của các em được lâu bền và tạo thành thói quen thì phụ huynh phải là những người làm gương cho các em trong thực tiễn cuộc sống. “Gần mực thì đen, gần đèn thì sáng” - mỗi một hành vi của cha mẹ, người thân trong gia đình chính là tấm gương soi cho các em học tập. Vậy làm thế nào để tạo mối liên hệ với phụ huynh và động viên phụ huynh làm gương cho con ?

BẠN MUỐN MUA TÀI LIỆU NÀY?
VUI LÒNG CHUYỂN KHOẢN VỀ
VU NGO DAN
NGAN HANG QUOC TE VIB
STK 888189686
NỘI DUNG: SKM435
SỐ TIỀN CẦN CHUYỂN: 150.000Đ
SAU ĐÓ, VUI LÒNG LIÊN HỆ ZALO:
0979 702 422 (KHÔNG CẦN KẾT BẠN)
CHÚNG TÔI SẼ GỬI FILE CHO BẠN SAU KHI
NHẬN ĐƯỢC THANH TOÁN